

KHLEUVEN

KATHOLIEKE HOGESCHOOL LEUVEN

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Naomi Knapen

2SA3

Aardrijkskunde – Biologie

2012-2013

Aardrijkskunde

Ann Schellemans

Portfolio

Didactisch Atelier

Aardrijkskunde

1. Geografische werkbladen

De geografische werkbladen zijn terug te vinden in bijlage 1. De werkbladen zijn opgesteld met als doel een taak aan de leerlingen van het 4^e middelbaar mee te geven over industrie in de actualiteit. De leerlingen maakten deze taak tegen de volgende les en allemaal hadden ze de werkblaadjes ook ingevuld terug bij. Ik heb er een punt opgezet en de leerkracht liet het meetellen als een attitudepunt.

De geografische kunnen we bij volgende leerdoelen in het thema 'Verschillen tussen industriële regio's' situeren:

Leerplannen aardrijkskunde tweede graad van het vvkso D/2012/7841/019

Verschillen tussen industriële regio's

1. Aan de hand van concrete voorbeelden, van beelden en van andere informatiebronnen, de herkomst van enkele delfstoffen en fabricaten op kaarten aflezen.

2.2 Verticale en horizontale ruimtelijke relaties herkennen in verband met de lokalisatie van de industrie in deze regio.

2.3 Het bestaan van stromen van goederen of personen illustreren in deze industrieregio.

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde

ET 3 aan de hand van voorbeelden horizontale en verticale ruimtelijke relaties herkennen.

ET 4 de eigenheid van regio's beschrijven aan de hand van natuurlijke en menselijke kenmerken.

ET 6 aan de hand van regionale voorbeelden redenen opnoemen die de lokalisatie, de spreiding en de eventuele

wijzigingen verklaren van:

- landbouwactiviteiten;
- industriële activiteiten;
- tertiaire activiteiten.

ET 7 in verband met een economische activiteit in een regio het bestaan van stromen van goederen of personen

illustreren.

ET14 de herkomst van een aantal producten in diverse informatiebronnen opzoeken en lokaliseren.

ACTUA: Cockerill Vivra

DOELSTELLINGEN:

- Je kent de definitie van industrie en kan de drie fasen benoemen.
- Je kan het industrieproces bespreken aan de hand van enkele voorbeelden.
- Je kan verklaren waarom de verschillende stappen van de fabricage van een product verspreid kunnen zijn over verschillende landen en werelddelen.

1. ARCELORMITTAL

Lees het artikel 'Stilte heerst aan poorten ArcelorMittal'.

- Wat is ArcelorMittal?

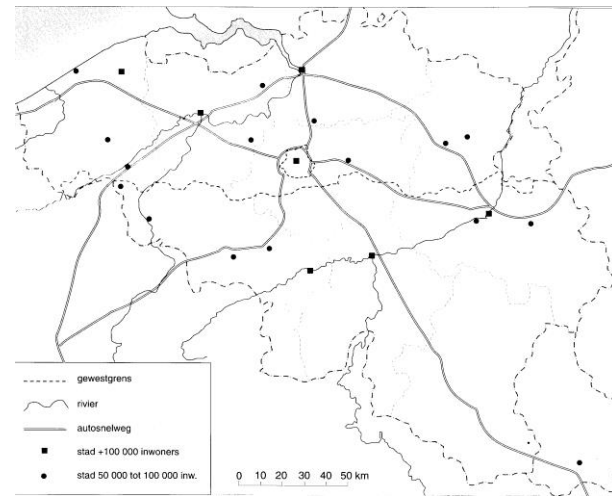
.....

- Waar situeert ArcelorMittal zich? (Situeer dit ook op de referentiekaart van België) (Atlas kaart 6)

.....

L

- Leg uit wat er momenteel gebeurt in ArcelorMittal Luik en wat de gevolgen zijn a.d.h.v. de cartoon en het artikel

.....
.....
.....
.....

2. STAALINDUSTRIE (zoekopdracht op internet)

- Tot welke industrietak behoort de staalindustrie?

.....

- Wat is staal?

.....

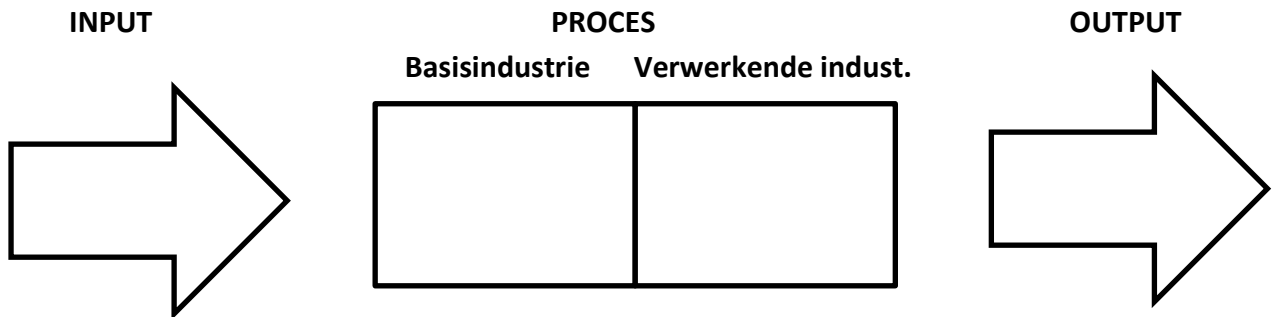
- Wat zijn de basisgrondstoffen voor de staalindustrie?

.....

- Welke verwerkende industrie heeft de staalindustrie nodig als basisindustrie?

.....

- Vervolledig onderstaand schema

2. ARCELORMITTAL, STAALINDUSTRIE en BELGIË

(Los onderstaande vragen op a.d.h.v. het artikel ‘Luikse staalindustrie, de kroniek van een aangekondigde dood’, de bijgevoegde thematische kaart ‘België – Basisindustrie en de thematische kaarten i.v.m. transport en bevolkingsdichtheid in de atlas.)

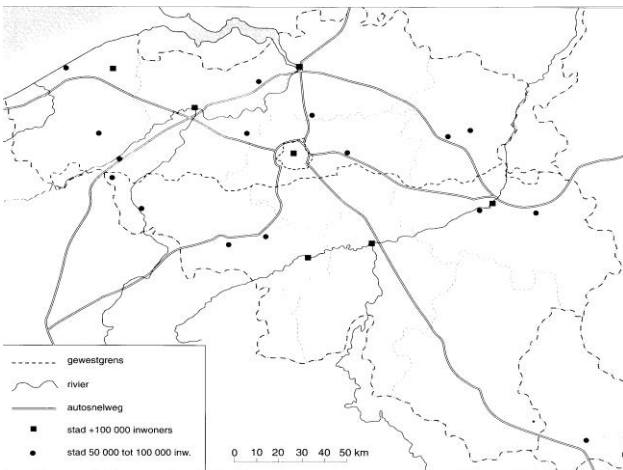
- Waar, wanneer en door wie werd de eerste staalfabriek in België opgericht?

.....

- Om welke drie redenen is Seraing (Luik) een goede vestigingsplaats voor een staalfabriek? (gebruik hiervoor de bijgevoegde kaarten en de kaarten in de atlas.)

-
-
-

- Arceer alle steenkoolbekkens van België op onderstaande kaart en leg uit hoe deze gebieden een rol spelen in de staalindustrie van België.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Stilte heerst aan poorten ArcelorMittal

Belga

vr 25/01/2013 - 07:10 Aan de poorten van ArcelorMittal in Luik heerste vanmorgen de stilte na de aangekondigde sluiting van 7 van de 12 koude lijnen gisteren. Er stonden geen stakersposten, maar dat was ook niet nodig, want de stakingsbereidheid is algemeen, zegt journalist Bert Lauwers.

De directie van de staalreus ArcelorMittal kondigde op een bijzondere ondernemingsraad gisteren de sluiting aan van 7 van de 12 koude lijnen in het Luikse staalbekken. Daardoor zijn 1.300 rechtstreekse banen bij ArcelorMittam bedreigd, naast jobs bij verschillende bedrijven die afhangen van de staalindustrie. Voor de vakbonden kwam het nieuws aan als een mokerslag. Ze hadden wel slecht nieuws verwacht, maar niet dat het zó erg zou zijn.

Meteen na de mededeling van de directie riepen de vakbonden op het werk neer te leggen op alle sites van ArcelorMittal in Luik. De arbeiders koelden hun woede door paletten, afval en auto's in brand te steken. Vanmorgen was de rust weergekeerd aan de poorten van ArcelorMittal, stelde radiojournalist Bert Lauwers ter plaatse vast. "De sporen van gisteren zijn nog zichtbaar, maar een stakingspost staat er niet. Dat is eigenlijk ook niet nodig, want de stakingsbereidheid is algemeen", zegt Lauwers.

Om 9 uur zijn vanuit Luik bussen met arbeiders en vakbondsmensen vertrokken naar Brussel. Daar willen ze overleggen met de federale en met de Waalse regering, maar het is maar de vraag wat premier Elio Di Rupo (PS) nog kan doen. "Di Rupo heeft gisteren aan topman Lakshmi Mittal gevraagd om de plannen te wijzigen, maar de beslissing om de koude lijnen te sluiten, staat hoe dan ook vast", zegt Lauwers.

ArcelorMittal zegt dat het de beslissing tot sluiting genomen heeft vanwege de almaar dalende vraag naar staal in Europa door de economische crisis. "Opvallend: het bedrijf noemt níet een slecht ondernemersklimaat, hoge loonkosten of sociale onrust in ons land als oorzaak", zegt Lauwers. "Het zijn structurele problemen."

Van 12 koude lijnen blijven er nog 5 over. "Dat zijn 5 innovatieve, hoogtechnologische productie-eenheden, 5 belangrijke afwerkingslijnen. ArcelorMittal zegt dat dit parels van de industrie zullen worden. Maar wie kan of durft dat in deze omstandigheden nog echt te geloven?".

Luikse staalindustrie, de kroniek van een aangekondigde dood

24/01/13 - 22u26 Bron: belga.be© reuters.

De geschiedenis van de Luikse staalindustrie gaat verder terug dan het ontstaan in 1830 van België. De aankondiging van de ArcelorMittal directie donderdag dat na de warme lijn in Luik, ook een deel van de koude activiteiten worden gesloten en 1.300 banen bedreigd zijn, betekent zowat het eindpunt van een bewogen stuk geschiedenis.

.In 1817 richt de Engelsman John Cockerill in Seraing zijn eerste staalfabriek op, om het staal voor zijn weefgetouwen te produceren. In de daaropvolgende decennia ontwikkelt de staalindustrie zich tot haar hoogtepunt, tot ze begin de jaren tachtig de eerste klappen krijgt. Het merendeel van de staalactiviteit in Luik en Charleroi wordt dan samengebracht in Cockerill Sambre.

In 1998 staat het Waalse Gewest, tot dan hoofdaandeelhouder van Cockerill Sambre, het bedrijf af aan de Franse groep Usinor en in 2002 fuseert Usinor met Arbed en Aceralia tot Arcelor. Een jaar later beslist Arcelor de noodzakelijke investeringen in de warmelijproductie voor te behouden aan zijn meest performante sites. Dat leidt tot de sluiting van de hoogoven van Seraing en die van Ougrée, midden 2005.

Mittal Steel verschijnt in 2006 ten tonele

Het Indische Mittal Steel neemt in 2006 Arcelor over, waardoor de groep ArcelorMittal wordt. Twee jaar later wordt de hoogoven van Seraing weer opgestart om in november al weer dicht te gaan. In 2009 sluit dan ook de gieterij. ArcelorMittal wil zo "zijn Europese productie aanpassen aan de lage vraag."

Nauwelijks enkele maanden later, in november 2009, gaat de staalwalserij van Chertal echter weer open en in april 2010 is het de beurt aan de hoogoven van Ougrée. Een en ander levert werk voor 600 arbeiders maar terugkerende sociale conflicten zorgen er voor dat de geïrriteerde directie in maart 2011 beslist de investeringen in de Luikse warme lijn te bevriezen.

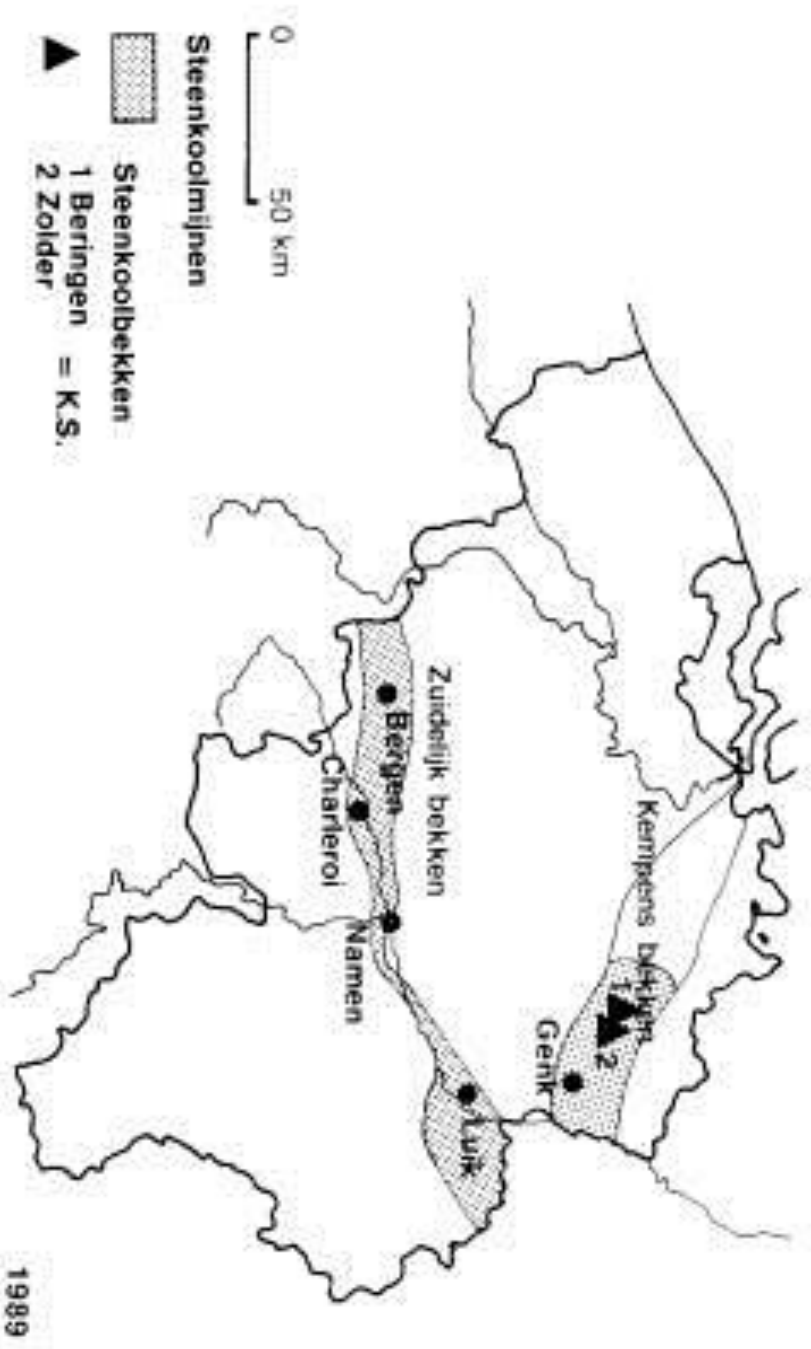
In de zomer van 2011 komt die, zoals voorzien, stil te liggen en in augustus kondigt de directie aan dat de productie ook in het vierde trimester niet zal hernemen. Het is het voorspel van de definitieve sluiting van de warme lijn die op 12 oktober aan de vakbonden wordt meegedeeld. De hoogovens in Ougrée en Seraing gaan dicht, net als de continu gieterij in Chertal. Bijna 800 banen gaan verloren.

Nog slechts 800 werknemers

Na het slechte nieuws van enkele dagen geleden, is er een nieuw verlies van 1.300 banen. Er zullen nog slechts 800 werknemers overblijven in vijf koude lijnen bij ArcelorMittal in Luik. Dat is alles wat overblijft van de Luikse staalindustrie.

De steenkoolkaart van België.

In 1982 waren er in ons land nog 153 steenkoolmijnen, waarvan 146 in het Zuidelijk bekken en 7 in het Kempens bekken. In 1984 ging nabij Charleroi de laatste Waalse mijn dicht. Hoeveel steenkoolmijnen werden er in het Kempens bekken reeds gesloten?

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: AA-BIO

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio handel en humaniora

Onderwijsvorm: TSO

Richting: Business and Administration

Klas: 4BA

Lokaal:

Aantal leerlingen: 12

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: *Aardrijkskunde*

Onderwerp: *Verschillen tussen industriële regio's*

Vakmentor: *Stefan Thijssen*

Datum/Data: *4 maart 2013*

Lesuur/-uren: *7e*

BEGINSITUATIE

Situering in de lessenreeks

'Verschillen tussen industriële regio's' komt aan bod in het tweede leerjaar van de tweede graad. Het is de eerste les van dit thema 'Industrielandschappen'

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- *Leerlingen kennen verschillende bedrijven in de regio*
- *Leerlingen kennen grondstoffen en kunnen zelf voorbeelden geven waarvoor grondstoffen gebruikt worden*
- *Bloeddiamanten (?)*

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- *De verschillende vormen van industrie a.d.h.v. voorbeelden uit het dagelijkse leven.*
- *Spelconsoles*
- *Film 'Blood Diamond'*
- *Sluiting Arcelormittal*

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- *Handelklas 4^e middelbaar*
- *Het tempo ligt trager*
- *Losse sfeer*
- *Kort houden*
- *Belangrijk om aan te sluiten bij de leefwereld van de leerlingen om de interesse en belangstelling hoog te houden.*

DIDACTISCHE VERANTWOORDING

Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

- *Foto: Dit visualiseert meteen waarover het zal gaan. De leerlingen leren op deze manier een beeld observeren en de belangrijke aspecten selecteren uit het beeld.*
- *Spel: dit zorgt voor een goede motivatie bij de leerlingen. Het is een veel actievere en interactievere werkvorm, die zorgt voor afwisseling in de les. Doordat de leerlingen zelf verbanden gaan proberen leggen en die moeten ondersteunen met een mogelijke verklaring, doen ze ook aan onderzoekend leren.*
- *Zelfstandig werk zet de leerlingen aan tot actief bezig zijn met de leerstof.*

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)**Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde**

ET 3 aan de hand van voorbeelden horizontale en verticale ruimtelijke relaties herkennen.

ET 4 de eigenheid van regio's beschrijven aan de hand van natuurlijke en menselijke kenmerken.

ET 6 aan de hand van regionale voorbeelden redenen opnoemen die de lokalisatie, de spreiding en de eventuele

wijzigingen verklaren van:

- landbouwactiviteiten;
- industriële activiteiten;
- tertiaire activiteiten.

ET 7 in verband met een economische activiteit in een regio het bestaan van stromen van goederen of personen

illustreeren.

ET14 de herkomst van een aantal producten in diverse informatiebronnen opzoeken en lokaliseren.

Situering in het leerplan:**Leerplannen aardrijkskunde tweede graad van het vvkso D/2012/7841/019**

1. Aan de hand van concrete voorbeelden, van beelden en van andere informatiebronnen, de herkomst van enkele delfstoffen en fabricaten op kaarten aflezen.

2.1 De kenmerken van een industrieregio met hoge ontwikkelingsgraad buiten Europa beschrijven.

2.2 Verticale en horizontale ruimtelijke relaties herkennen in verband met de lokalisatie van de industrie in deze regio.

2.3 Het bestaan van stromen van goederen of personen illustreren in deze industrieregio.

5. De bestudeerde regio's situeren op een eenvoudige wereldfacetkaart van de voornaamste industrieregio's.

ALGEMEEN LESDOEL

De fasen van industrie omschrijven en deze toepassen op voorbeelden uit het dagelijkse leven.

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

Thema 3: Verschillen tussen industriële regio's: Industrielandschappen

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 4*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- COPPENHOLLE, J., VAN MOL, R., VERSTAPPEN, H., GAEREMYNCK, V., VAN BROECK, C., *Geogenie 4*, Uitgeverij De Boeck nv, Antwerpen, 2010.
- DEMAeyer, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- DEJAEGHERE L., SNOECK C., SCHELLEMANS, A., *Socio-economische aardrijkskunde: Industrie*, KHLeuven, Leuven, Hogeschool Artevelde, Gent, KHBO, Brugge, 2012

LEERMIDDELEN & MEDIA

- *PWP, beamer*
- *Bord*
- *Werkmap 4*
- *Atlas De Boeck*
- *Werkblaadjes taak*

	15u20	<p><u>Uitleggen taak industrie</u> Deze taak wordt individueel gemaakt tegen de volgende les.</p>	<p>Werkblaadjes <u>huistaak</u></p>	<p>kennis voor de productontwikkeling</p> <p>China: haalt de delfstof uit Kongo en verwerkt ze tot <u>coltanpoeder</u> heeft assemblagebedrijven : goedkope ongeschoolde arbeidskrachten</p> <p>Japan: exporteert : haalt ook inkomsten uit het afgewerkt product</p>
--	-------	--	---	---

- Steeds kopie toevoegen van ingevuld werkblad of -boek.
- Indien gebruik gemaakt wordt van transparanten of digitale presentatie: handouts toevoegen (verkleind, zwart/wit).
- Indien de klasopstelling gewijzigd wordt: plan en/of omschrijving toevoegen.

2. ICT in de les aardrijkskunde

- **Situering a.d.h.v. Google Maps en Google Earth**

In de eerste stageperiode gaf ik in het 2e middelbaar les over 'Landbouw op kaart'. De leerlingen kregen in het werkboek de opdracht om bepaalde landbouwtypes te situeren in Europa a.d.h.v. plaatsnamen waar deze landbouwtypes voorkwamen. De plaatsnamen die het werkboek gebruikte, waren echter niet zo voor de hand liggend om in de atlas terug te vinden (bv. Lokachi in Oekraïne, Hedwigenkoog in Duitsland enz.) Om dit probleem op te lossen besloot ik gebruik te maken van Google Maps en Google Earth. Ik verklapte dit nog niet meteen, maar vroeg aan de leerlingen hoe we deze plaatsen dan wel zouden kunnen situeren en meteen brachten zij als ideeën Google Maps en Google Earth aan. Het was dus een werkvorm en een methode die erg bij hun leefwereld aansloot. Ook omdat leerlingen in deze tijd niet zo meteen een atlas gaan raadplegen wanneer ze een plaats willen situeren, maar dit meestal met behulp van dergelijke ICT-toepassingen zullen doen.

Natuurlijk liep ik met deze werkmethode te gebruiken ook wel bepaalde risico's. Zo kon het bijvoorbeeld zijn dat het internet niet werkte of dat het saai overkwam. Dit was nu echter niet het geval. De leerlingen waren geboeid en ik ben dan ook van mening dat ICT in de les echt een grote meerwaarde is. Op voorwaarde dat natuurlijk wel basiscompetenties voor het vak aardrijkskunde (zoals het kunnen opzoeken in een atlas) ook nog altijd een prioriteit zijn!

- **Youtubefilmpje**

<http://www.youtube.com/watch?v=vqIttyZ0qZQ>

In de 1^e stageperiode gaf ik les rond factoren die landbouw beïnvloeden in het 2^e jaar van de eerste graad. Als motivatiefase gebruikte ik een filmpje van Youtube over de mislukte graanoogsten in de VS. Zo een filmpje motiveert leerlingen omdat het altijd een 'lesonderbreking' is, hoewel hun aandacht natuurlijk wel gevraagd wordt.

Dit filmpje was in het Engels met ondertiteling. Op die manier 'moesten' de leerlingen de uitleg ook lezen. Zo konden ze meer uit het filmpje onthouden.

Bij de bespreking van het filmpje, waren de meeste leerlingen duidelijk mee. Ze hadden goed opgelet en waren blijkbaar ook onder de indruk.

Ik ben ervan overtuigd dat filmpjes via internet en in dit geval dus via Youtube een zeer goede methode zijn om leerlingen te motiveren en niet simpele leerstof te kaderen in een toepassing die voor leerlingen interessant is. Toch is het belangrijk dat je vooraf kritisch naar het filmpje gekeken wordt door de leerkracht. Zo vermijd je dat er fouten in het filmpje zitten die niet overeenkomen met de werkelijkheid of de juiste leerstof.

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: Aardrijkskunde-Biologie

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio handel en humaniora

Onderwijsvorm: A-stroom

Richting: Humane en Moderne wetenschappen

Klas: 2HM3

Lokaal:

Aantal leerlingen: 17

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: *Aardrijkskunde*

Onderwerp: *Landbouw in België en Europa op kaart*

Vakmentor: *Mevr. Mentior P.*

Datum/Data: *22/02/2013*

Lesuur/-uren: *3^e lesuur*

BEGINSITUATIE

Situering in de lessenreeks

- Behoort tot het thema landbouwlandschappen
- In vorige lessen werden de verschillende landbouwtypes besproken

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- De verschillende landbouwtypes
- De referentiekaart van België en Europa

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- Landbouw: Haspengauwse fruitstreek
- Leerlingen komen in het dagelijks leven continu in contact met verschillende landbouwtypes
- Aansluiting met de leefwereld door te situeren m.b.v. Google Maps

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- Rustige klas
- Werkt goed mee
- Kunnen met een vlot werktempo overweg, maar hebben wel begeleiding en herhaling nodig
- Stellen veel vragen

DIDACTISCHE VERANTWOORDING Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

- *Spelvorm als motivatie. Dit zet de leerlingen meteen aan tot actief aanwezig zijn in de les.*
- *Veel onderwijsleergesprek en zelfstandig werk omdat dit het meest efficiënt werkt in deze klas.*

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde, zie leerplan vvkso

ET4
op werkkaarten van Vlaanderen of België en van andere bestudeerde gebieden diverse landschapscomponenten benoemen, zijnde reliëfgebieden, rivieren, landbouwgebieden, industriegebieden, agglomeraties en steden, zeehavens, transportassen, toeristische streken en toeristische centra

Situering in het leerplan:

Leerplan aardrijkskunde van het vvkso voor de 1^e graad A-stroom, D/2008/7841/038

Landbouwlandschappen

2) De waargenomen voorbeelden op een thematische kaart landbouw van Europa situeren. Samen met de leraar bouwen de leerlingen een thematische kaart van Europa op, door te vertrekken van de referentiekaart van Europa waarop reeds de begrenzingen van landbouwregio's zijn aangebracht. De leerlingen vergelijken deze kaart met atlaskaarten landbouw om het landbouwtype van de bestudeerde regio('s) aan te duiden.

ALGEMEEN LESDOEL

De verschillende landbouwtypes in Europa situeren.

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

Thema 2: Landbouwlandschappen: Hoofdstuk 3: Landbouw op kaart p.25-27

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 2*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- COPPENHOLLE, J., VAN MOL, R., VERSTAPPEN, H., GAEREMYNCK, V., VAN BROECK, C., *Geogenie 2*, Uitgeverij De Boeck nv, Antwerpen, 2010., p.54-57
- DEMAeyer, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- SCHELLEMANS, A., *Aardrijkskunde s3-Landbouwgeografie*, KHLeuven, Leuven, 2012

LEERMIDDELEN & MEDIA

- Werkmap Aardrijkskunde 2
- PowerPoint
- Bord
- Beamer
- Identiteitsfiches boeren
- Atlas
- Google Earth

<p>De verschillende landbouwtypes in Europa situeren op de referentiekaart van Europa. C3</p>	<p><u>Lesfase 3:</u> 10u55</p> <p>Analyseren + vastzetten</p>	<p><i>We hebben nu de landbouwtypes gesitueerd in de landbouwstreken van België. Natuurlijk is België niet het enige land waar aan landbouw gedaan wordt. Over heel Europa vinden we landbouwtypes terug.</i></p> <p><u>OLG: Thematische kaart landbouw in Europa.</u> <u>Oefening 8 p. 27</u>We situeren de plaatsen a.d.h.v. Google Maps en de atlas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welk landbouwtype kwamen we weer in Lokachi tegen? - Hoe kan je dat zien aan de luchtfoto? - Waar situeert Lokachi zich op de kaart van Europa? - Waar ligt Abergavenny? - Welk landbouwtype? - Waar in Europa ligt Nestorio? - Hoe noemt men deze landbouw? - Welke kleur is dit in de legende? - Welk gewas wordt voornamelijk in Sevilla geteeld? - Waar ligt Sevilla? - In de buurt van welke zee is dat? - Hoe noemen we landbouw aan de Middellandse Zee? - In welk land ligt Sint-Katelijne-Waver? - Wat is het overheersende landbouwtype daar? - Welke landbouw kom je veel tegen in Hedwigenkoog? - Waar in Europa situeert Hedwigenkoog zich? - Welke gebieden in Europa komen overeen met de arcering? - Welke landbouwtype komt daar voornamelijk voor? - Hoe komt het dat je in die gebieden voornamelijk bosbouw terugvindt en geen andere landbouwtype? - <i>De leerlingen mogen de kaart van Europa nu vergelijken met de kaart 'Euro</i> 	<p>PWP dia 7-26</p> <p>Atlas</p> <p>Google Maps</p>	<p><u>Landbouw in Europa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lokachi: Akkerbouw - Abergavenny: intensieve veeteelt - Nestorio: Extensieve veeteelt - Sevilla: Mediterrane landbouw - Sint-Katelijne-Waver: Tuinbouw - Hedwigenkoog: Gemengde landbouw <p>Het gearceerde gebieden komen overeen met de gebergten in Europa en met het Scandinavisch Hoogland. Op deze plekken is het te koud om aan andere vormen van landbouw te doen dan bosbouw.</p>
---	--	---	---	--

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: AA-BIO

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio handel en humaniora

Onderwijsvorm: A-stroom

Richting: Handel en moderne talen

Klas: 2HM3

Lokaal:

Aantal leerlingen: 17

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: Aardrijkskunde

Onderwerp: *Factoren die landbouw beïnvloeden*

Vakmentor: *P. Mentior*

Datum/Data: *8/03/2013*

Lesuur/-uren: *3^e lesuur*

BEGINSITUATIE

Situering in de lessenreeks

- Behoort tot het thema landbouwlandschappen in het 2^e jaar van de 1^e graad.
- In vorige lessen werden de verschillende landbouwtypes besproken
- In de vorige les werd reeds oefening 9 al besproken
- Het is de tweede les dat er rond factoren die de landbouw beïnvloeden gewerkt wordt.

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- *De verschillende landbouwtypes*
- *De verschillende landbouwstreken*
- *Situering van de verschillende landbouwtypes in de landbouwstreken*
- *De situering van Piétrebais in België en in de landbouwstreken van België*
- *De voorwaarden van een groeimaand*
- *Het bestuderen van een klimatogram en gegevens aflezen uit klimatogram*
- *Waterdoorlatendheid van de bodem werd in het eerste jaar reeds gezien.*

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- *Landbouwkundig gebied*
- *Meststoffen dienen om de bodem vruchtbaar te maken*
- *Verschillende technieken in de landbouw die worden gebruikt*

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- *Klas met enkele aandachtskarten*
- *Hebben begeleiding nodig*
- *De meesten werken goed mee, op enkele uitzonderingen na.*
- *Gemiddelde snelheid*

DIDACTISCHE VERANTWOORDING Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

- *Filmpje als motivatie: werkt meteen motiverend. Een filmpje is altijd boeiender dan 'gewoon' les*
- *Herhalen: Bepaalde leerstofonderdelen hebben de leerlingen reeds gezien. Om de nieuwe leerstof onder de knie te krijgen is het belangrijk dat de aanwezige kennis even wordt opgefrist.*
- *Zelfstandig werk: Zo leren ze ook zelfstandig en individueel de juiste informatie te selecteren. Ze zijn ook meer betrokken met de les omdat ze de oefening MOETEN maken. Het zorgt voor een afwisseling in de les*
- *Groepswork: Dit is eigenlijk een kleine spelvorm. Leerlingen leren veel van elkaar en onthouden vaak ook beter van elkaar. Door hen in kleine groepjes tot de juiste combinaties te laten komen, zijn ze meer gemotiveerd en zullen ze ook sneller visualiseren en onthouden.*
- *OLG: Het is voor deze klas ook belangrijk dat ze begeleid worden en dat er dus ook klassikaal aan de leerstof gebouwd wordt.*

EINDTERMEN & LEERPLANDOELEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde, zie leerplan vvkso

ET 19 Met voorbeelden illustreren dat weer en klimaat de plantengroei en de activiteiten van dier en mens beïnvloeden.

ET 21 een landelijk landschap herkennen, beschrijven naar uitzicht en functies en eenvoudige observeerbare kenmerken ervan vergelijken met een landelijk landschap elders.

Situering in het leerplan:

Leerplan aardrijkskunde van het vvkso voor de 1^e graad A-stroom, D/2008/7841/038

Landbouwlandschappen

2) De waargenomen voorbeelden op een thematische kaart landbouw van Europa situeren.

Samen met de leraar bouwen de leerlingen een thematische kaart van Europa op, door te vertrekken van de referentiekaart van Europa waarop reeds de begrenzingen van landbouwregio's zijn aangebracht. De leerlingen vergelijken deze kaart met atlaskaarten landbouw om het landbouwtype van de bestudeerde regio('s) aan te duiden.

3) In een gebied met fysische beperkingen in Europa het verband zoeken tussen landbouwtype en fysische omstandigheden

4) In een gebied met weinig fysische beperkingen (in Europa of België of de eigen leefruimte) het verband zoeken tussen landbouwtype, bedrijfsoppervlakte en bevolkingsdichtheid.

4.1 De leerlingen onderzoeken voor een gebied met weinig fysische beperkingen welke landbouwbeïnvloedende factoren zo gunstig zijn en de relatie tot het landbouwtype

ALGEMEEN LESDOEL

De factoren die de landbouw beïnvloeden omschrijven

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

Hoofdstuk 4: 4.1 Gebieden met veel landbouwmogelijkheden p. 29-36

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 2*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- COPPENHOLLE, J., VAN MOL, R., VERSTAPPEN, H., GAEREMYNCK, V., VAN BROECK, C., *Geogenie 2*, Uitgeverij De Boeck nv, Antwerpen, 2010., p.54-57
- DEMAeyer, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- SCHELLEMANS, A., *Aardrijkskunde s3-Landbouwgeografie*, KHLeuven, Leuven, 2012

LEERMIDDELEN & MEDIA

- PWP
- Bord
- Beamer
- Werkboek
- Kaartjes
- (atlas)
- Filmpje VS

Didactisch lesontwerp				
Leerdoelen	KRACHTIGE LEEROMGEVING			
	Lesfasen & timing	Onderwijs- en leeractiviteiten	Media	Leerinhoud
	Instapfase 10u20 Motiveren Agenda	MOTIVATIE: Filmpje: Mislukte oogst in de VS <ul style="list-style-type: none"> - Waarover gaat het filmpje? - At is er gebeurd? - Hoe komt dat? - Wat weet je over de landbouwmogelijkheden in deze gebieden? <p>We gaan vandaag eens kijken welke factoren de landbouw beïnvloeden in gebieden met veel landbouwmogelijkheden.</p> <p>Hoofdstuk 4: 4.1 Gebieden met veel landbouwmogelijkheden p. 29-36</p>	PWP (filmpje)	
Klimaatgegevens voor Piétrebais selecteren uit het klimatogram. C3 De invloed van het klimaat op de landbouw in Piétrebais omschrijven. C3	Lesfase 1: 10u27 Herhalen + analyse + vastzetten	<p><i>Vorige les hebben jullie Piétrebais, Incourt gesitueerd en de landbouweigenschappen van dat gebied onderzocht. We gaan nu eens kijken welke factoren nu allemaal een rol spelen.</i></p> <p>HERHALING: Groeimaand</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is ook alweer een groeimaand? - Wat zijn de voorwaarden van een groeimaand? - Wanneer is een maand een groeimaand? - Wat kan je zeggen over de temperatuur van een groeimaand? - Wat weet je over de neerslag? - Wat kan je bepalen wanneer je gegevens als temperatuur en hoeveelheid neerslag hebt? - Waar kan je klimaatgegevens terug vinden? - Hoeveel moet de temperatuur minstens bedragen bij een niet-koude maand? - Welke maanden voldoen hier in Piétrebais volgens het klimatogram? (Kleur ze onderaan rood) - Hoeveel natte maanden zijn er in Piétrebais? (Kleur ze blauw) - Welke maanden zijn dus groeimaanden? 	PWP, werkboek	<p>Invloed van het klimaat Groeimaand = maand waarin de temperatuur voldoende hoog is én waarin er voldoende neerslag valt, zodat planten kunnen groeien (temp: $T_m \geq 10^\circ\text{C}$ en $N_m \geq 2.T_m$)</p> <p>Deze gegevens bepalen het klimaat. Het klimaat kan je afleiden uit een klimatogram van dat gebied.</p>

3. Creatieve, alternatieve werkvorm

- **Rollenspel**

Om de les over 'Landbouw op kaart in te leiden, heb ik gebruik gemaakt van een rollenspel. De leerlingen hadden in de voorbije lessen de verschillende landbouwtypes al leren kennen, en moesten nu a.d.h.v. van het rollenspel de landbouwtypes weten te situeren in België. Dit gebeurde door 4 boeren die werden vertegenwoordigd door 4 leerlingen. Deze 4 leerlingen kregen een paspoort van een boer en een soort van dagverloop. Zo konden ze hun verhaal van de dag vertellen en op die manier konden de andere leerlingen achterhalen waar de verschillende landbouwtypes zich situeerden.

Ik wist niet zeker of dit rollenspel ging lukken en of ik ook het gewilde doel er mee zou bereiken. Toch slaagde het. De leerlingen waren enthousiast en konden a.d.h.v. het rollenspel de landbouwtypes situeren! Misschien was een betere uitwerking of een diepere uitwerking van de rollen en het rollenspel nog mogelijk waardoor het inhoudelijk iets moeilijker zou worden, maar op zich was het niet de bedoeling dat deze situering veel tijd in beslag zou nemen en daarom was het voor deze les dus wel geschikt.

- **Groepswork**

In het 4^e jaar heb ik les gegeven over West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm. Nadat dit thema werd afgesloten, ben ik in de laatste les begonnen aan het thema China, van groeiregio naar wereldmacht. Ik mocht kiezen of ik dit thema klassikaal wou aanbrengen of a.d.h.v. een groepswork. Omdat ik het hoofdstuk over West-Afrika klassikaal gegeven heb, besloot ik om China in een groepswork te laten ontdekken. Op die manier werd er ook meteen aandacht besteed aan afwisseling en aan een procesgerichte onderwijsmethode.

De leerlingen vormden groepjes van 4. In elk groepje werd een foto-analist, een grafiekenanalist, een tekstanalist en een kaartenanalist aangeduid. Eerst gingen de groepjes in hun eigen groep proberen een algemene indruk te krijgen van China, door bijvoorbeeld de grootste steden, de bevolkingsdichtheid, de buurlanden enz. op te zoeken in de atlas. Daarna was het de bedoeling dat alle foto-analisten gingen samenzitten, alle tekstanalisten samen, de grafiekanalisten samen en de kaartenanalisten samen. In deze 'nieuwe' groepjes zouden de foto-analisten de foto's bestuderen in het handboek. De kaartenanalisten gingen de kaarten in de atlas en het handboek bestuderen, de grafiekanalisten de grafieken en de tekstanalisten de teksten en artikels.

Toen dit allemaal gebeurt was, was het einde van de les aangebroken. De leerlingen hadden allemaal goed gewerkt in de analysegroepjes.

Het is nu de bedoeling dat de leerlingen de gegevens die ze tijdens het 'analyseren' hebben gevonden, terug in hun oorspronkelijke groep brengen en zo volledig beeld van China krijgen en dit in een tekst synthetiseren.

Uiteindelijk brengt elk groepje op een creatieve manier naar voor hoe zij China zien en hebben ontdekt. Wat de sterke punten zijn, wat de zwakke punten zijn enz.

Ik ben tevreden over de uitvoering van het groepswork. Op vlak van timing zat het goed en ook op vlak van wat de leerlingen in die les aan inhoud verworven hebben en hun competentie in het bestuderen en

gebruiken van bronnen ben ik zeer tevreden. De leerlingen zijn actief aan het werk gezet en moesten zelf leerstof verwerven en verbanden leggen tussen deze leerstofonderdelen.

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: Aardrijkskunde-Biologie

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio handel en humaniora

Onderwijsvorm: A-stroom

Richting: Humane en Moderne wetenschappen

Klas: 2HM3

Lokaal:

Aantal leerlingen: 17

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: *Aardrijkskunde*

Onderwerp: *Landbouw in België en Europa op kaart*

Vakmentor: *Mevr. Mentior P.*

Datum/Data: *22/02/2013*

Lesuur/-uren: *3^e lesuur*

BEGINSITUATIE

Situering in de lessenreeks

- Behoort tot het thema landbouwlandschappen
- In vorige lessen werden de verschillende landbouwtypes besproken

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- De verschillende landbouwtypes
- De referentiekaart van België en Europa

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- Landbouw: Haspengauwse fruitstreek
- Leerlingen komen in het dagelijks leven continu in contact met verschillende landbouwtypes
- Aansluiting met de leefwereld door te situeren m.b.v. Google Maps

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- Rustige klas
- Werkt goed mee
- Kunnen met een vlot werktempo overweg, maar hebben wel begeleiding en herhaling nodig
- Stellen veel vragen

DIDACTISCHE VERANTWOORDING Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

- *Spelvorm als motivatie. Dit zet de leerlingen meteen aan tot actief aanwezig zijn in de les.*
- *Veel onderwijsleergesprek en zelfstandig werk omdat dit het meest efficiënt werkt in deze klas.*

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde, zie leerplan vvkso

ET4
op werkkaarten van Vlaanderen of België en van andere bestudeerde gebieden diverse landschapscomponenten benoemen, zijnde reliëfgebieden, rivieren, landbouwgebieden, industriegebieden, agglomeraties en steden, zeehavens, transportassen, toeristische streken en toeristische centra

Situering in het leerplan:

Leerplan aardrijkskunde van het vvkso voor de 1^e graad A-stroom, D/2008/7841/038

Landbouwlandschappen

2) De waargenomen voorbeelden op een thematische kaart landbouw van Europa situeren. Samen met de leraar bouwen de leerlingen een thematische kaart van Europa op, door te vertrekken van de referentiekaart van Europa waarop reeds de begrenzingen van landbouwregio's zijn aangebracht. De leerlingen vergelijken deze kaart met atlaskaarten landbouw om het landbouwtype van de bestudeerde regio('s) aan te duiden.

ALGEMEEN LESDOEL

De verschillende landbouwtypes in Europa situeren.

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

Thema 2: Landbouwlandschappen: Hoofdstuk 3: Landbouw op kaart p.25-27

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 2*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- COPPENHOLLE, J., VAN MOL, R., VERSTAPPEN, H., GAEREMYNCK, V., VAN BROECK, C., *Geogenie 2*, Uitgeverij De Boeck nv, Antwerpen, 2010., p.54-57
- DEMAeyer, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- SCHELLEMANS, A., *Aardrijkskunde s3-Landbouwgeografie*, KHLeuven, Leuven, 2012

LEERMIDDELEN & MEDIA

- Werkmap Aardrijkskunde 2
- PowerPoint
- Bord
- Beamer
- Identiteitsfiches boeren
- Atlas

Leerdoelen	KRACHTIGE LEEROMGEVING			
	Lesfasen & timing	Onderwijs- en leeractiviteiten	Media	Leerinhoud
	<p><u>Instapfase</u></p> <p>10u20</p> <p>Motivatie</p> <p>Agenda:</p>	<p><u>Motivatie: Landbouwers</u></p> <p><i>4 leerlingen nemen de identiteit aan van de boer die op de identiteitsfiche staat. De anderen moeten raden over welke landbouw het gaat en kunnen deze zo situeren op de kaart van België op p.25 in het werkboek en dus ook de legende aanvullen!</i></p> <p><i>Leerlingen kleuren de legende, en we verbeteren klassikaal</i></p> <p><u>Aankondigen lesonderwerp</u></p> <p>Landbouw in België en Europa op kaart</p> <p>Hoofdstuk 3: Landbouw op kaart p.25-27</p>	<p>PWP dia 1</p> <p>Identiteitsfiches</p>	
De verschillende landbouwtypes in België situeren op de referentiekaart van België. C3	<p><u>Lesfase 1:</u></p> <p>10u30</p> <p>Waarnemen + analyseren</p> <p>vastzetten</p>	<p><i>We weten dat er in België verschillende soorten landbouwlandschappen zijn, maar waar situeren de verschillende landbouwtypes zich in België? We gaan eens kijken.</i></p> <p><u>OLG: Thematische kaart landbouw in België (Verbeteren legende oefening 7 p.25)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke kleuren krijgen de landbouwtypes in de legende? - Wat staat er dus op deze kaart afgebeeld? - Wat kan je op deze kaart terugvinden? - Wat zie je nog allemaal op de kaart? - Wat betekenen de boompjes? 	<p>PWP dia 1-2</p>	<p><u>Thematische kaart landbouw in België</u></p> <p>De thematische kaart laat zien waar in België we welk landbouwtype terugvinden.</p> <p><i>Oplossingen oefening 7 zie ingevulde werkblaadjes</i></p>

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: AA-BIO

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio humaniora

Onderwijsvorm: ASO

Richting: Wetenschappen

Klas: 4WE1

Lokaal: A209

Aantal leerlingen: 25

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: *Aardrijkskunde*

Onderwerp: *West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm + China, van groei regio naar wereldmacht.*

Vakmentor: *P. Konings*

Datum/Data: *24 april 2013*

Lesuur/-uren: *4e lesuur*

Situering in de lessenreeks

Het is de tweede les over de industrie in West-Afrika. Dit thema wordt afgemaakt en vervolgens wordt het volgende thema 'China, van groei regio naar wereldmacht' ingeleid.

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- *Industriële productie is een wereldwijd proces*
- *Het hele systeem van de industriële productie (input-proces-output)*
- *Duurzame industrie*
- *Verschillende golven van ontwikkeling van de industrie*
- *China situeren op de wereldreferentiekaart*
- *Kenmerken van bevolking in China*

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- *Sociale en politieke toestanden in Afrika*
- *Shell tankstation*
- *'koloniseren'*
- *De film 'Blood Diamond'*

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- *Het niveau is wisselend: sommige leerlingen zijn sterk, anderen zijn meer beperkt.*
- *Een speelse klas, echte pubers die graag praten dus een kordaat optreden is noodzakelijk*

DIDACTISCHE VERANTWOORDING Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

Als motivatiefase toon ik een filmpje. Dit is altijd een leuke start om te beginnen omdat jongeren er meestal zeer geïnteresseerd door raken.

Er komen in deze les veel OLG's aan bod. Vooral omdat dit geen makkelijke leerstof en er via OLG beter structuur kan gehouden worden.

Bij het zelfstandig werk maken de leerlingen gebruik van de atlas. Op die manier oefenen ze ook weer meteen hun vaardigheden.

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde

ET 7 in verband met een economische activiteit in een regio het bestaan van stromen van goederen of personen illustreren.

ET 2 bestudeerde regio's en thema's op eenvoudige thematische wereldkaarten situeren.

ET 11 op een eenvoudige manier de impact verklaren van:

- politieke invloed factoren op kenmerken van aardrijkskundige entiteiten;
- de technologische evolutie op de kenmerken van de aardrijkskundige entiteiten.

Situering in het leerplan:

Leerplannen aardrijkskunde tweede graad van het vvkso D/2012/7841/002

4.8 Verschillen tussen industriële regio's

4.1 In een land uit een ontwikkelingsgebied nagaan hoe industrialisatie economische ontwikkelingsmogelijkheden biedt.

4.2 Op een eenvoudige manier de impact verklaren van de technologische evolutie op de kenmerken van een industriële regio.

1. Telkens de te bestuderen regio's op de wereldreferentiekaart en op eenvoudige thematische wereldkaarten situeren.

ALGEMEEN LESDOEL

Het contrast tussen het grondstofrijke, maar industriearme West-Afrika verklaren a.d.h.v. het industrieschema en m.b.v. bronnen en atlas.

Verklaren hoe China van een groeiregio een wereldmacht is geworden

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

H13: West-Afrika, grondstofrijk maar industriearm + H12: China, van groeiregio naar wereldmacht

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- USGS, Minerals Information, internet, 2013-04-13
(<http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/africa.html>)
- CMO, Armoedebestrijding, internet, 2013-04-15
(<http://www.cmo.nl/sw/index.php/nl/europese-unie/scholier/4-eu-en-ontwikkelingssamenwerking/extra-teksten/armoedebestrijding>)
- DEMAeyer, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- DEJAEGHERE L., SNOECK C., SCHELLEMANS, A., *Socio-economische aardrijkskunde: Industrie*, KHLeuven, Leuven, Hogeschool Artevelde, Gent, KHBO, Brugge, 2012
- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 4*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- NEYT, R., VAN BROECK, C., VAN CLEEMPUT A., VERSTAPPEN H., *Geogenie 4 Leerboek*, De Boeck, 104p.

LEERMIDDELEN & MEDIA

Bord
Beamer
PWP
Werkboek
Atlas

	<p><u>Motivatie:</u></p> <p>11u35</p> <p>Motiveren</p>	<p><u>MOTIVATIE: Made in China</u></p> <p>De leerlingen bekijken de voorwerpen en zoeken waar ze gemaakt zijn.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke voorwerpen heb ik zojuist uitgedeeld? - Is er enig verband tussen alle voorwerpen? - Waar zijn de voorwerpen gemaakt? - Wie heeft er bij zijn thuis ook voorwerpen die gemaakt zijn in China? - Waar ligt China? - Om welke redenen zouden deze voorwerpen in China gemaakt worden? - Wat wordt er tegenwoordig over China gezegd? <p>Aankondigen lesonderwerp:</p> <p>China, van groeiregio naar wereldmacht.</p>	<p>Voorwerpen, PWP dia 1-2</p>	
<p>Zelfstandig groepjes vormen om de groepsopdracht uit te voeren.</p>	<p><u>Lesfase 4</u></p> <p>Analyse</p>	<p>We zagen dat zeer veel voorwerpen, producten die wij in ons dagelijkse leven gebruiken, het label 'Made in China' dragen. Nu gaan we in de volgende lessen eens kijken hoe China zo is geëvolueerd.</p> <p><u>Uitleg groepswerk</u></p> <p>Het groepswerk wordt uitgelegd a.d.h.v. de opdrachtenfiche in de cursus. De opdracht wordt ingediend in de week van 13-18 mei.</p>	<p>PWP China dia 3-7, werkboek</p>	<p><u>Uitleg groepswerk</u></p> <p>Uitleg terug te vinden in het werkboek p. 75</p>

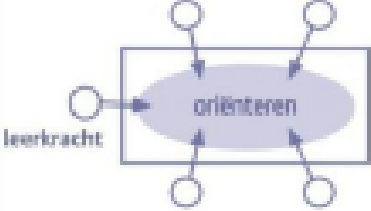

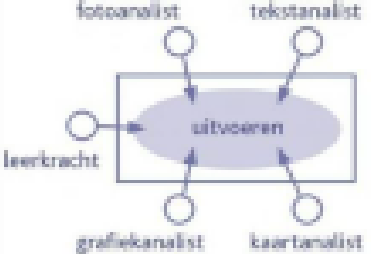
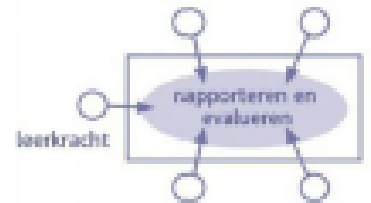
H12: CHINA, VAN GROEIREGIO NAAR WERELDMACHT

1. Sterkte & zwakte analyse van China

1.1. Werkwijze

De klas wordt ingedeeld in verschillende groepen. Elke groep maakt een sterkte-zwakte analyse van China. We gaan op zoek naar de sterkste en zwakste punten van China wat industrie betreft voor PPP (People-Planet-Profit)

Je volgt hiertoe het onderstaande stappenplan.

Stap 1: Algemene indruk	
	<p>Probeer een algemene indruk te krijgen van China</p> <ul style="list-style-type: none"> → Bestudeer de industriekaart van China in je atlas → Kaart p.72: 2 grootste rivieren, 5 grootste steden, buurlanden, zeeën. → Noteer de sterke en zwakke punten van de bevolkingsstructuur. (zie Thema 1)
Stap 2: Experts in sessie	
<p>voorbeeld fotogroep</p> <p>1: Sessie Foto analisten 2: Sessie Tekst analisten 3: Sessie Kaart analisten 4: Sessie Grafiek analisten</p>	<p>Per groep krijgen de leden verschillende opdrachten. Zo krijg je de opdracht om ofwel met foto's, de kaart, de actua teksten, of de grafieken te analyseren Zo word jij een 'foto-analist' een 'tekstanalist' of een 'grafiek analist' & kaartanalist'. → Ga nu samenzitten met de experts van de andere groepen in sessie 1,2 of 3</p> <p>→ Probeer nu in je groep op zoek te gaan naar de sterke en zwakke punten van China (volgens de informatiebronnen van je groepje). Noteer deze in een schema op een groot formaat (je moet dit straks vooraan tonen.) (zie voorbeeld p. 72)</p>
Stap 3: Samenbrengen van de informatie	
	<ul style="list-style-type: none"> → Je komt terug samen in je eerste groepje en brengt de conclusies uit de verschillende sessies samen. Je evalueert de sterkte of zwakte. → Hiervoor gebruik je het Industrieschema (H9). Voor de input, het proces, de output, de natuurlijke omgevende factoren, de fysische omgevende factoren geef je een puntenscore van 0 tot 10.
Stap 4: Rapporteren voor de klas	
<p>voorbeeld groep 1</p> 	<ul style="list-style-type: none"> → De conclusies per groep en de beoordelingsscore's worden naar voren gebracht door de (door de leerkracht) aangeduide leden uit de verschillende groepen. → Elke groep vervolledigt het schema om zo – rekening houdend met het werk van de andere groepen – tot een eindbesluit te komen.]

4. Actualisering

- Actuele cijfergegevens

In de lessen rond het groepswork over China, van groeiregio naar wereldmacht, moesten de grafiekanalisten grafieken analyseren omtrent de evolutie in economie, ontwikkeling, bevolking, tewerkstelling enz. in China.

Deze grafieken moeten deze grafiekanalisten zelfstandig analyseren en proberen een actueel beeld te vormen over China en de vergelijking ervan met hoe China vroeger in deze categorieën beeld had.

<p>Zelfstandig groepjes vormen om de groepsopdracht uit te voeren.</p>	<p><u>Lesfase 4</u></p> <p>Analyse</p>	<p>We zagen dat zeer veel voorwerpen, producten die wij in ons dagelijkse leven gebruiken, het label 'Made in China' dragen. Nu gaan we in de volgende lessen eens kijken hoe China zo is geëvolueerd.</p> <p><u>Uitleg groepswerk</u></p> <p>Het groepswerk wordt uitgelegd a.d.h.v. de opdrachtenfiche in de cursus. De opdracht wordt ingediend in de week van 13-18 mei.</p>	<p>PWP China dia 3-7, werkboek</p>	<p><u>Uitleg groepswerk</u></p> <p>Uitleg terug te vinden in het werkboek p. 75</p>
--	--	---	------------------------------------	--

- Videofragment

<http://www.youtube.com/watch?v=ejym4mKelhM>

Tijdens de lessen over 'West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm' heb ik gebruikt gemaakt van een filmpje over Shell. In de eerste plaats is Shell geen onbekende voor de leerlingen. Zij kennen immers allemaal het oliebedrijf. In het filmpje is de impact van Shell in Nigeria en andere buitenlandse multinationals die aan grondstofontginning doen in West-Afrika te zien. Ik heb voor dit filmpje gekozen omdat het een leuk filmpje is om naar te kijken, er indrukwekkende beelden in aan bod komen en er een duidelijke uitleg in gegeven wordt. Dit zorgt ervoor dat leerlingen wel geboeid naar het filmpje keken en er ook veel uit konden onthouden. Daarnaast is ook de lengte van het filmpje een mooie meevaller. Zowel voor de lesduur als voor de leerlingen is het gunstig: het neemt niet te veel tijd in beslag en doordat de leerlingen zich niet zeer lang moeten focussen, wordt de aandacht ook behouden.

Dit filmpje gebruikte ik als motivatiefase omdat de gevolgen van ontginning van olie en andere grondstoffen hier indrukwekkend toegelicht worden en zelfs tot verbazing kunnen leiden. Het was dan ook ideaal om achteraf de 'People, Planet, Profit' terug te koppelen aan het filmpje, vermits deze aspecten er zeker in aan bod kwamen.

- Artikel

In de lessen over West-Afrika heb ik de nadruk gelegd op Nigeria met de aardolieproblematiek rond Shell. Dit is zo gekomen doordat mijn motivatiefase hier over ging. Omdat ik wou benadrukken dat niet enkel Nigeria onder deze problematiek lijdt, heb ik 2 artikels toegevoegd in deze les: één over Mali en één over Congo.

Het artikel over Mali gaat over de militaire tussenkomst van Frankrijk in dit land. Het is namelijk zo dat Franse bedrijven profiteren van de grondstoffenschat en die bedrijven zijn op hun beurt dan weer vaak nauw verweven met de Franse politiek. Dit artikel kan dan weer gekoppeld worden aan de People, Planet en Profit. Zo kan je dus afleiden dat dit nadelig is voor People en Planet, maar ook voor de inheemse bevolking op vlak van Profit. Toch wordt de nadruk in deze gebieden gelegd op de Profit en worden People en Planet nagenoeg verwaarloosd.

Het andere artikel gaat over het goud uit Congo dat kapitaal is voor Canada. In dit artikel gaat het over de rol van Canada als multinationals in een gebied als Congo met grote natuurlijke rijkdommen als goud.

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Campus Heverlee
Hertogstraat 178
3001 Heverlee
Tel. 016 375600
www.khleuven.be

LESONTWERP

ALGEMENE VAKKEN / VOEDING-VERZORGING

Naam: Naomi Knapen

Vakkencombinatie: AA - BIO

Stagebegeleider DLO: Ann Schellemans

School: viio humaniora

Onderwijsvorm: ASO

Richting: Humane wetenschappen

Klas: 4HW

Lokaal: A209

Aantal leerlingen: 16

Les gegeven door: *Naomi Knapen*

Vak: *Aardrijkskunde*

Onderwerp: *West-Afrika, Grondstoffenrijk maar industriearm*

Vakmentor: *P. Konings*

Datum/Data: *18 april 2013*

Lesuur/-uren: *2e*

BEGINSITUATIE

Situering in de lessenreeks

Het is de eerste les over de industrie in West-Afrika. Het thema behoort tot 'Verschillen tussen industriële regio's' en volgt op het onderdeel 'China'.

Relevante voorkennis (en/of kennis die nog niet aanwezig is)

- *Industriële productie is een wereldwijd proces*
- *Het hele systeem van de industriële productie (input-proces-output)*
- *Duurzame industrie*
- *Verschillende golven van ontwikkeling van de industrie*

Belevings- en ervaringswereld & Actualiteit

- *Sociale en politieke toestanden in Afrika*
- *Shell tankstation*
- *'koloniseren'*
- *De film 'Blood Diamond'*

Leerniveau van de klasgroep, klassfeer, ...

- *4HW is de minst sterke klas van het 4^e jaar. Zij hebben het echt nodig dat alles stap voor stap wordt uitgelegd.*

DIDACTISCHE VERANTWOORDING Welke (vak)didactische principes en werkvormen komen in je les aan bod? **Waarom** kies je voor deze aanpak?

Als motivatiefase toon ik een filmpje. Dit is altijd een leuke start om te beginnen omdat jongeren er meestal zeer geïnteresseerd door raken.

Er komen in deze les veel OLG's aan bod. Vooral omdat dit geen makkelijke leerstof en er via OLG beter structuur kan gehouden worden.

Bij het zelfstandig werk maken de leerlingen gebruik van de atlas. Op die manier oefenen ze ook weer meteen hun vaardigheden.

EINDTERMEN & LEERPLANDOELLEN

Situering in de eindtermen: (Vakoverschrijdend en/of vakgebonden)

Vakgebonden eindtermen aardrijkskunde

ET 7 in verband met een economische activiteit in een regio het bestaan van stromen van goederen of personen illustreren.

ET 2 bestudeerde regio's en thema's op eenvoudige thematische wereldkaarten situeren.

Situering in het leerplan:

Leerplannen aardrijkskunde tweede graad van het vvkso D/2012/7841/002

4.8 Verschillen tussen industriële regio's

4.1 In een land uit een ontwikkelingsgebied nagaan hoe industrialisatie

economische ontwikkelingsmogelijkheden biedt.

1. Telkens de te bestuderen regio's op de wereldreferentiekaart en op eenvoudige thematische wereldkaarten situeren.

ALGEMEEN LESDOEL

Het contrast tussen het grondstofrijke, maar industriearme West-Afrika verklaren a.d.h.v. het industrieschema en m.b.v. bronnen en atlas.

SCHOOLAGENDA (Van de leerlingen. Verwijs naar het werkblad en/of de pagina's in het werk- en/of handboek.)

H13: West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm

BRONNEN (Noteer alle gebruikte bronnen, volgens BIN.)

- USGS, Minerals Information, internet, 2013-04-13
(<http://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/africa.html>)
- CMO, Armoedebestrijding, internet, 2013-04-15
(<http://www.cmo.nl/sw/index.php/nl/europese-unie/scholier/4-eu-en-ontwikkelingssamenwerking/extra-teksten/armoedebestrijding>)
- DEMAAYER, *de boeck Atlas*, de boeck, 180 p.
- DEJAEGHERE L., SNOECK C., SCHELLEMANS, A., *Socio-economische aardrijkskunde: Industrie*, KHLeuven, Leuven, Hogeschool Artevelde, Gent, KHBO, Brugge, 2012
- RONDEAUX, B., SLOOTMANS, T., VAN BOVEN, M., WAUTERS, J., *Werkmap Aardrijkskunde 4*, WDM, Wauters-van Boven BVBA, 210 p.
- NEYT, R., VAN BROECK, C., VAN CLEEMPUT A., VERSTAPPEN H., *Geogenie 4 Leerboek*, De Boeck, 104p.

LEERMIDDELEN & MEDIA

*Bord
Beamer
PWP
Werkboek
Atlas*

Didactisch lesontwerp

Leerdoelen	KRACHTIGE LEEROMGEVING			
	Lesfasen & timing	Onderwijs- en leeractiviteiten	Media	Leerinhoud
	<p><u>Instapfase</u></p> <p>9u20</p> <p>Motiveren</p>	<p><u>MOTIVATIE: video: Shell Oil, the awful truth</u></p> <p>De leerlingen kijken naar een video over Shell Oil die in Nigeria olie opboren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zagen jullie in dit filmpje? - Wat is Shell? - Uit welk land komt dit bedrijf? - Wat is olie? - Waar halen zij hun olie? - Waar ligt Nigeria? - Is olie in de ondergrond positief of negatief voor een land? - Sluit dit aan bij ons beeld over een land als Nigeria? <p>We gaan vandaag de grondstoffen en de industrie van West-Afrika bestuderen</p> <p>H13: West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm. p. 80-83</p>	<p>PWP dia 1-2, atlas 90</p>	<p><u>Shell Oil, The awful truth</u></p> <p>Het filmpje gaat over Shell die olie opboren in Nigeria. Shell is een bedrijf in aardolie. Het is afkomstig uit Groot-Brittanië.</p> <p>In Nigeria zijn nog grondstoffen aanwezig zoals ijzer, zink enz. In andere delen van West-Afrika kan je ook goud, aluminium enz. terugvinden.</p> <p>Hoewel deze gebieden dus eigenlijk grondstof'rijk' zijn, sluit dit toch niet aan bij het beeld dat we hebben over de welvaart in Afrika.</p>
	Agenda:		agenda	

<p>M.b.v. de atlas de output van het industriesysteem omschrijven. C3</p> <p>a.d.h.v. atlas en bronnenmateriaal vaststellen dat de grondstoffen export gericht zijn C3</p> <p>De term 'kapitaalexport' uitleggen a.d.h.v. voorbeelden. C4</p>	<p><u>Lesfase 4</u></p> <p>10u00</p> <p>Analyse + vastzetten</p>	<p><i>We weten nu dat de gebieden in West-Afrika grondstofrijk zijn, dat er veel goedkope arbeidskrachten zijn en dat er buitenlandse investeerders zijn. Toch wordt de industrialisatie belemmerd door de overheid, het slechte onderwijssysteem, geen eigen kapitaal. Wat gebeurt er dan wel met de grondstoffen?</i></p> <p><u>OLG: Output</u></p> <p><i>Leerlingen vullen werkboek in</i></p> <p><u>Export</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat doet men met de ontgonnen grondstoffen? - Waarom is de ligging van de landen in West-Afrika daar geschikt voor? - Hoe zie je aan het wegennetwerk terug dat men vooral gericht is op export? - Wie zorgen voor het export? - Wat zijn de grootste rijkdommen van de West-Afrikaanse landen? - Waar gaan de winsten van deze rijkdommen naar toe? - Hoe verklaar je de term 'kapitaalexport'? - Waarom worden buitenlandse investeerders toch nog vaak afgeschrikt? <p><u>Gevolgen voor de inheemse bevolking</u> (a.d.h.v. artikels)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn zoal gevolgen voor de inheemse bevolking? - Welk verband kan je leggen met de film Blood Diamond? <p><u>Milieudruk</u> (a.d.h.v. artikels)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke output hebben we nog in het industrieschema? - Op welke manier heeft de ontginning van de 	<p>PWP dia 16-18</p> <p>Atlas 90</p> <p>Werkboek, artikels</p>	<p><u>Outputs</u></p> <p>Aardolie en ook andere grondstoffen worden vanuit West-Afrika geëxporteerd. Het zijn de grote buitenlandse investeerders die zorgen voor deze export zoals Shell. De grondstoffen worden vooral naar China geëxporteerd.</p> <p>De grootste rijkdommen van de West-Afrikaanse landen zijn hun grondstoffen, maar helaas gaan de winsten ervan naar de buitenlandse investeerders en niet naar de inheemse bevolking. Daarnaast doet de inheemse bevolking ook niks zelf met de rijkdommen in hun land. De infrastructuur in deze landen is dan ook vooral op uitvoer gericht i.p.v. op industrialisatie.</p> <p><u>Gevolgen voor de inheemse bevolking</u></p> <p>Er is enige vergelijking met de bloeddiamanten, omdat ook in dit geval de inheemse bevolking hier enkel maar de nadelen van ondervindt, zoals gedwongen</p>
---	---	--	--	--

<p>Omschrijven welk effect dit proces heeft op het milieu. C3</p>		<p>energiebronnen invloed op het milieu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zagen we in het filmpje over Shell? - Wat wordt er allemaal vervuild? - Waardoor worden het water en de lucht vervuild? - Wat betekenen deze vervuilingen voor de inheemse bevolking? 	<p>verhuizingen, gebrekkige huisvestingen enz.</p> <p><u>Milieuduk</u></p> <p>Door olielozingen, verbranding van giftig afval, stedelijke luchtvervuiling, wordt o.a. het drinkbaar water aangetast. Dit is zeer nadelig voor de inheemse bevolking omdat het drinkbaar water daarmee schaarser wordt.</p>
---	--	---	---

5. Gestructureerd bordplan

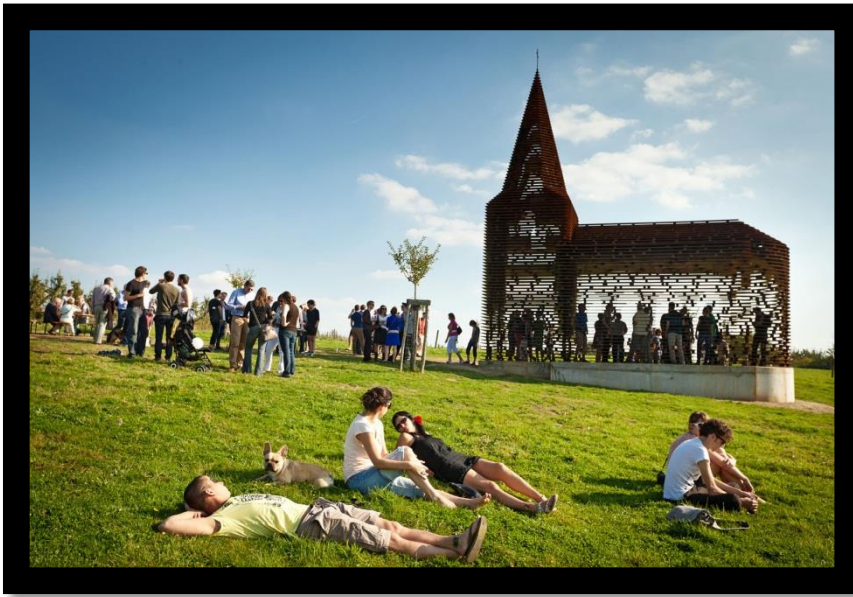
<p>Agenda: H13: West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm</p>	<p>West-Afrika, grondstoffenrijk, maar industriearm</p> <p><u>SITUERING</u></p> <p><u>INPUT</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Grondstoffenrijk - Jonge, goedkope arbeidskrachten - Kapitaal : buitenlandse investeerders <p><u>INDUSTRIEEL PROCES</u></p> <p>Ontginning van grondstoffen → primaire sector GEEN productie van goederen</p> <p><u>OUTPUT</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapitaalexport - Nadelig voor inheemse bevolking - Milieudruk ➔ waterverontreiniging 	<p>Industriesysteem</p> <p style="text-align: center;"> </p>
---	---	--

Tijdens mijn stage in viio Humaniora heb ik enkele parallellessen gegeven over ‘West-Afrika, grondstoffenrijk maar industriearm’. Gedurende deze parallellessen gaf meneer Konings steeds feedback voor het verbeteren van het bordplan zodat er een duidelijke en gestructureerde samenhang zou zijn tussen de PowerPoint en het bord. Dit met als doel om de niet eenvoudige en niet evidente leerstof voor de leerlingen toch duidelijker te maken in een goede visualisatie en een goede structuur op het bord.

Dit is het eindresultaat van het bordplan. Dit bordplan was volledig terug te vinden op het einde van de laatste parallel-les. Ik heb dan ook voor dit bordplan gekozen omdat ik hier op een intense manier mee bezig geweest om alles eruit te halen. Omdat dit les per les nauwlettend werd opgevolgd, wou ik er echt voor zorgen dat ik aan de verwachting zou voldoen. En naar mijn mening is dat ook gelukt met dit eindresultaat van het bordplan. De leerlingen konden de structuur mooi overnemen in hun cursus en ook voor mijzelf was het een groot hulpmiddel in de opbouw van mijn les. Hierdoor kon ik zelf mijn les meer gestructureerd en overzichtelijk overbrengen aan de leerlingen.

6. Didactische analyse van een geografisch beeld

Situering

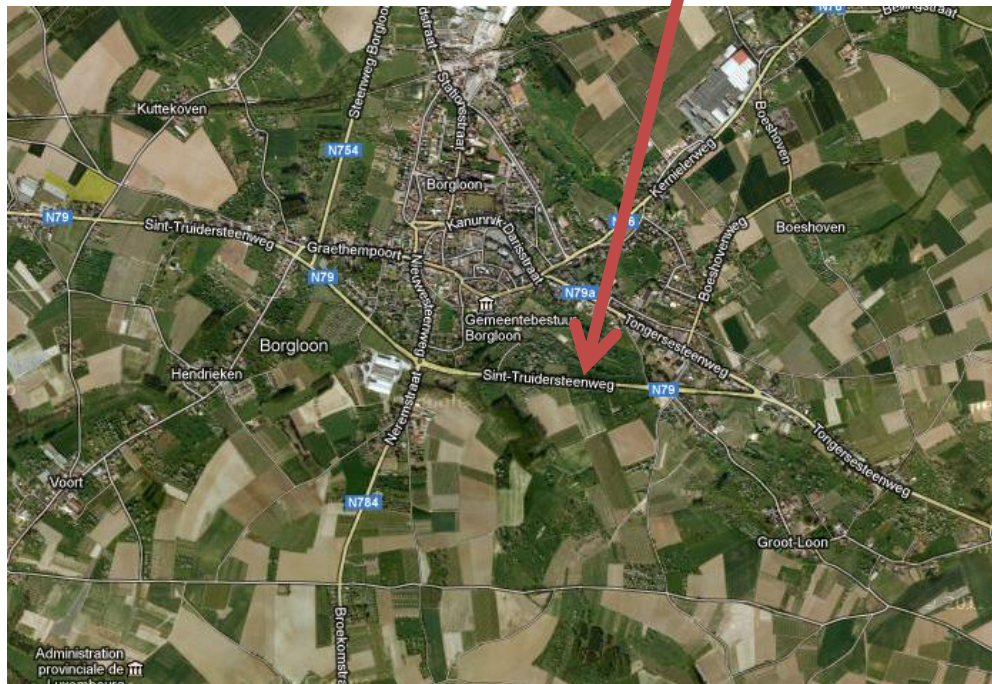

Het geografisch beeld dat ik ga analyseren is een beeld getrokken op een mooie zondagnamiddag in de zomer. Op het beeld is de kerk 'Reading Between De Lines' te zien of in de volksmond ook wel de 'Doorkijkkerk' genoemd. Het is een kunstwerk van *Gijs Van Vaerenbergh* en behoort tot het kunstproject 'Spit'- Kunst in de open ruimte van Borgloon.

Borgloon is een klein stadje, een kleine gemeente, waar toerisme een grote economische rol speelt.

Men focust vooral op de natuur-, eco-, cultuurtoerist. Men speelt hier met de grootste troeven van Borgloon: de fruitplantages, open velden. Om dit een speciaal effect te bezorgen werd er het kunstproject Spit opgericht. Het doel hiervan is om een extra dimensie te geven aan het natuurgebied en om niet enkel de natuurtoerist en natuurliefhebber te behagen maar ook de cultuurtoerist wat te bieden.

Daarnaast zorgt dit toerisme voor een leuke gezelligheid in en rond de plantages en open velden van Borgloon

Analyse van het beeld

6. Beschrijf nauwkeurig wat je ziet op de foto

3. Welke vragen zou je graag stellen over de foto?

1. Wat denken of voelen de mensen?

2. Welk verband is er tussen de mensen en de plaats?

5. Wat leid je af uit de foto?

4. Wat vertelt de foto mij niet?

Synthese van het beeld

Wanneer je naar de foto kijkt kan je verschillende elementen waarnemen. In de eerste plaats zie je een kerk. Het is geen gewone kerk, maar een kerk waar je kan doorkijken. Er staan mensen in de kerk dus je kan binnengaan in de kerk.

Daarnaast zie je redelijk veel mensen. De mensen op de voorgrond liggen of zitten op de grond. Sommige genieten van de zon, andere babbelen al liggend op de grond met elkaar. Op de achtergrond staan de mensen recht. Ook zij staan in groepjes voornamelijk met elkaar te praten en het lijkt ook of sommigen iets drinken.

Verder bevindt alles zich op gras dat er zeer gezond en verzorgd uitziet en de lucht is helderblauw en enkele dunne witte wolken.

Wanneer je naar de mensen op de foto kijkt, kan je je afvragen wat ze denken en voelen op dat moment. Ik denk dat ze genieten van de zon en het mooie weer. Ze zien er ontspannen uit en lijken op hun gemak van het weer, elkaar en het uitzicht te genieten.

De mensen in de kerk zullen wellicht het bouwwerk bewonderen en het mooi staaltje van kunst vinden of het juist afschuwelijk vinden.

Een verband tussen de mensen en de plaats kan zijn om toeristische redenen. Het kunnen allemaal toeristen zijn die het kunstwerk of de natuur komen bewonderen. Het kan een groep zijn van mensen die allemaal bij elkaar horen of het kunnen allemaal individuele personen zijn die met hun partner of kinderen komen.

Je kan dus uit de foto afleiden dat het om toerisme gaat. Enerzijds om natuurtoerisme, toeristen die willen genieten van de rust, het uitzicht en het mooie weer, maar anderzijds ook cultuurtoerisme die misschien volledig niet geïnteresseerd zijn in de natuur maar enkel in het kunstwerk.

Je kan moeilijk uit een foto afleiden in welk onderdeel de toeristen vooral geïnteresseerd zijn. Daarom zou ik bijvoorbeeld aan de mensen op de foto willen vragen met welke bedoeling ze daar aanwezig zijn.

Ik zou ook met zekerheid willen vragen hoe ze zich op dat moment voelen en wat ze van de omgeving en/of het kunstwerk vinden. Zo kan je te weten komen of het een toeristische attractie is die de moeite waard is.

Daarnaast kan je ook niet uit de foto afleiden of er extra voorzieningen zijn zoals wc, eetgelegenheid enz.

7. Zelfevaluatie

ASSOCIATIE KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Katholieke Hogeschool Leuven

Departement Lerarenopleiding

Campus Heverlee

tel. (016)37 56 00 • fax (016)37 56 99

BACHELOR SECUNDAIR ONDERWIJS

Leerlijn Vakdidactiek Aardrijkskunde

JE BEWAART DIT DOCUMENT ZORGVULDIG WANT JE HEBT DIT NODIG VOOR
DE VAKDIDACTIEK VAN HET VOLGENDE JAAR!

Naam : **Naomi Knapen**
Lector : **Ann Schellemans** Datum : **22/05/2013**

Legende competenties

De competenties die in grijs aangeduid staan, worden dit jaar geëvalueerd.

Legende leerlijn

- **Niets** = Geen specifieke verwachting in het betreffende studiejaar.
- **O** = De student doet aanzet (poging) om in deze competentie te groeien (eventueel nog met begeleiding).
- **!** = De student beantwoordt in behoorlijke mate aan de verwachting.
- **●** = De student beheerst deze deelcompetentie.

Legende zelfevaluatie

- **Aandachtspunt** = Ik bereik nog niet het niveau dat van mij verwacht wordt in dit jaar van de opleiding (zie leerlijn).
- **Voldoende** = Ik bereik het niveau dat van mij verwacht wordt in dit jaar van de opleiding (zie leerlijn).
- **Goed** = Ik bereik een niveau hoger dan van mij verwacht wordt in dit jaar van de opleiding (zie leerlijn).

JE BEWAART DIT DOCUMENT ZORGVULDIG WANT JE HEBT DIT NODIG VOOR DE VAKDIDACTIEK VAN HET VOLGENDE JAAR!

GBLALE INDRUK (VOORBEHOUDEN VOOR LECTOR)

- **AA = Uitmuntend** De student onderscheidt zich sterk. Hij functioneert op het niveau van de 'expert'.
- **A = Zeer goed** De student onderscheidt zich. Hij kan de (deel)vaardigheid/ competentie toepassen in verschillende contexten en op verschillende momenten.
- **B = Goed** De student beheerst het vooropgestelde criterium. Hij kan de (deel)vaardigheid/ competentie toepassen maar nog niet in alle contexten en op alle momenten.
- **C = Voldoende** De student behaalt het vooropgestelde criterium net.
- **D = Onvoldoende** De student onderneemt actie om te verbeteren maar behaalt het vooropgestelde criterium niet.
- **E = Sterk onvoldoende** De student behaalt het vooropgestelde criterium niet en onderneemt geen actie om er in te verbeteren.

PROFESSIONELE GRONDHOUDINGEN

	Verantwoording	code
Bezieling		
Zin hebben in en de zin ervaren van 'leraar zijn'		
Relationele gerichtheid		
In contacten met anderen kenmerken van echtheid aanvaarding, empathie en respect tonen.		
Verantwoordelijkheidszin en engagement		
Zich verantwoordelijk voelen voor zichzelf, zijn leerlingen en de school als geheel. Het engagement aangaan om de eigen ontwikkeling, die van de leerlingen en die van de school te bevorderen		
Zin voor samenwerking		
Bereid zijn om gemeenschappelijk aan eenzelfde taak te werken.		

LERAAR ALS BEGELEIDER VAN LEER- EN ONTWIKKELINGSPROCESSEN

	Leerlijn			Zelfevaluatie			Verantwoording	Code
	1° ja ar	2° ja ar	3° ja ar	Aandachts punt	Voldoende	goed		
Inspelen op de beginsituatie van individuele leerlingen en van de groep								
▪ Houdt rekening met de verschillende factoren die deel uitmaken van de beginsituatie van leerlingen (intelligentie, motivatie, belevingswereld, gender, leerstijl, ...).		○	▶					
▪ Observeert, beschrijft en bevraagt de beginsituatie grondig.	○	▶	●					
Doelgericht werken								
▪ Zorgt voor operationalisering van zichtbare en dieper liggende doelen, passend bij de eindtermen, ontwikkelingsdoelen, leerplan, schoolwerkplan en pedagogisch project.		○	▶					
▪ Stemt het lesgebeuren flexibel af op de vooropgestelde doelstellingen.		○	▶					
▪ Heeft duidelijk voor ogen wat hij/zij met leerlingen wil bereiken.	○	▶	●					
▪ Kan uitdagende en haalbare leer-/oefenstof selecteren.	○	▶	●		x			
Onderwijsleerprocessen inzetten om doelen te realiseren								
▪ Bouwt via een gerichte vraagstelling de leerinhouden samen met de leerlingen op.	○	▶	●					
▪ Erkent het belang van actief leren.	○	▶	●					
▪ Zet gericht media (met inbegrip van ICT) in om informatie duidelijk en aantrekkelijk voor te stellen.	○	▶	●			x	Ik probeerde in mijn lessen interessante filmpjes, actualiteit, ICT-toepassingen (zoals Google Maps) aan bod te laten komen om de lerstof aantrekkelijker te maken en de leerlingen op die manier meer te motiveren.	
▪ Varieert werkvormen i.f.v. de beginsituatie en doelstellingen die men wil bereiken.	▶	●	●					
▪ Verantwoordt keuze voor werkvormen, leerinhouden en denkstappen.	▶	▶	●		x		Ik denk dat dit	

									nog beter kan, maar ik probeer te verantwoorden waarom ik van wisselende werkvormen gebruik wil maken in mijn lessen. Bijvoorbeeld eens een klein groepswerk ofzo om de leerlingen te blijven motiveren
▪ Stimuleert actief leren.	▶	●	●						
▪ Hanteert werkvormen die optimale kansen bieden aan interactief en samenwerkend leren.	○	▶	●			x			Ik probeer in mijn lessen werkvormen aan bod te laten komen waar leerlingen leren in samenwerken en op die manier tot leerstof komen.
▪ Gebruikt ICT doelgericht bij het ontwikkelen van een krachtige leeromgeving.	○	▶	●						
▪ Varieert in werkvormen, media en leeractiviteiten met oog op het leerrendement	○	▶	●						
▪ Daagt leerlingen uit (motivatie, activatie, differentiatie)	○	▶	▶			x			Het is niet eenvoudig om leerlingen uit te dagen, maar door afwisseling in werkvormen te bieden, probeer ik toch voldoende uitdaging te bieden voor de leerlingen.
▪ Bevordert creativiteit, denkstrategieën en probleemoplossend vermogen bij leerlingen	○	▶	▶			x			In OLG en groepswerken probeer ik denkstrategieën en probleemoplossen d denken bij de leerlingen te stimuleren.

Proces en product evalueren met het oog op bijsturing en differentiatie

▪ Interpreteert en beoordeelt prestaties van leerlingen correct en zo objectief mogelijk.	○	▶	●						
▪ Kan gepaste beoordelingsinstrumenten ontwerpen en gebruiken			○	▶					
▪ Ontwerpt in overleg met de mentor een remediëringaanbod voor leerlingen met specifieke leerbehoeften			○	▶					
▪ Rapporteert leervorderingen van de leerlingen , geeft gerichte feedback en feedforward				○					

LERAAR ALS INHOUDELIJKE EXPERT

Vakinhoudelijke expertise bezitten

▪ Is zich expliciet bewust van de essentiële vakspecifieke competenties en kan die in diverse contexten inzetten.	○	▶	●						
▪ Beheerst leerinhouden (kennis, vaardigheden).	○	▶	●						
▪ Integreert vernieuwingen op gebied van ICT binnen het eigen vakgebied.	○	▶	●			x			Door bijvoorbeeld Google Maps te

									gebruiken, bracht ik vernieuwing. Toch kan dit beter omdat ik vaak hervul ik PWP en filmpjes.
▪ Linkt lesonderwerp aan de actualiteit waar mogelijk.	▶	▶	●						
▪ Beheerst vakspecifieke competenties (vaktaal, domeinkennis, vaardigheden ...).	▶	▶	●						
Vakdidactische expertise bezitten									
▪ Kan leerinhouden op een creatieve manier vertalen.	▶	●	●				x		
▪ Heeft kennis van de opbouw van eindtermen en leerplannen binnen aardrijkskunde.	○	▶	●						
▪ Kan eindtermen en leerplandoelen vertalen naar leerinhouden.	○	▶	●						
▪ Vertaalt leerinhouden in opdrachten die aansluiten bij de leefwereld, actualiteit, motivatie en capaciteiten van de leerlingen.	▶	▶	●				x	Door toepassingen (filmpjes, actualiteit, foto's, voorbeelden) uit hun dagelijkse leven te gebruiken, probeer ik de motivatie van de leerlingen hoog te houden en de leerstof te verduidelijken	
▪ Stelt de geografische vragen (wat, waar, hoe, waarom daar, evalueren, voorspelen, persoonlijke mening)	○	▶	●				x	Bijvoorbeeld bij de analyse van een beeld, een filmpje.	
▪ Werkt systematisch met verschillende geografische bronnen. (teksten, kaarten, beelden, waarneming)	○	▶	●				x		
▪ Kijkt vanuit verschillende perspectieven. (economisch, sociaal, politiek, cultureel, natuurlijk, historisch)	○	▶	●				x		
▪ Zet vaktaal functioneel in.	○	▶	●			x		Vaak ga ik nog eens de mist in in het gebruik van vaktaal, maar dit staat bijna op punt.	
Horizontale en verticale samenhang in het programma-aanbod kennen									
▪ Integreert, communiceert en realiseert vakoverschrijdende eindtermen in de lessen .		○	▶						

LERAAR ALS OPVOEDER

Een positief leefklimaat creëren

- Is op de hoogte van de basisregels van goed klashouden (afspraken maken, leiding nemen ...).

○ ▶ ●

Zelfontplooiing en emancipatie van leerlingen bevorderen

- Maakt waarden bespreekbaar in de klascontext.

○ ▶ ●

LERAAR ALS ORGANISATOR

Planning

- Voert administratieve taken op correcte wijze uit en gebruikt daarbij op doordachte wijze ICT.

● ● ●

Samenwerken							
▪ Werkt in team constructief samen.		▶	●	●			
▪ Is bereid tot een compromis.		▶	●	●			
Klasbeheer							
▪ Selecteert leerstof goed i.f.v. de voorziene tijd, de te realiseren lesdoelen, de eigenheid van de groep.		○	▶	●			
▪ Stimuleert samenwerking, assertiviteit en integriteit bij leerlingen.		○	▶	●			
▪ Organiseert leerlingen en materiaal efficiënt.		○	▶	●		x	Dit kan nog beter bijvoorbeeld bij een groepswerkje of ik gebruik niet altijd al mijn beeldmateriaal om leerstof te verduidelijken, terwijl dit wel een meerwaarde zou zijn.
▪ Kan een efficiënt lesverloop ontwerpen met aandacht voor een realistisch lestempo.		▶	●	●			

LERAAR ALS COMMUNICATOR							
Eigen taalcompetenties en non-verbale communicatie							
▪ Kan onderwijs- en vakgerelateerde teksten selecteren en verwerken		○	▶	●			
▪ Hanteert een correcte schriftelijke taal met aandacht voor goede zinsbouw en spelling		●	●	●			
▪ Kan een eigen mening presenteren over vakdidactische discussiepunten, met inbreng van goede argumenten		○	▶	●			
Taalcompetenties als leerkracht							
▪ Beheerst gevorderde taalcompetenties: een schriftelijke evaluatie geven, schriftelijke vragen en opdrachten formuleren		▶	●	●			
Aandacht hebben voor de taal en het taalniveau van de leerlingen							
▪ Maakt lesmateriaal toegankelijk voor taalzwakke leerlingen.		○	▶	●			
▪ Ontwikkelt eigen lesmateriaal en remediëringstrajecten		○	▶	●			
▪ herschrijft actuele teksten naar het niveau van de leerlingen		○	▶	●			
▪ heeft aandacht voor het Nederlands als onderwijstaal, voor vakjargon en schooltaalwoorden.		▶	●	●			

LERAAR ALS ONDERZOEKER EN INNOVATOR							
Leer- en reflectiehouding als basis voor professionele groei							
▪ gaat op zoek naar sterke en zwakke punten binnen de eigen lessen en stuurt op basis hiervan zijn handelen bij.		○	▶	●			
▪ gelooft in de veranderbaarheid van het eigen kunnen en ziet de rol van reflectie hierin.		○	▶	●			
▪ durft zichzelf in vraag stellen.		●	●	●			
▪ Kan zichzelf realistisch inschatten en op een constructieve wijze omgaan met de eigen zwakke en sterke punten.		▶	●	●			
▪ Neemt initiatief om te werken aan de eigen werkpunten.		○	▶	●			

Vernieuwingen volgen en implementeren									
▪ is creatief in het ontwikkelen van (krachtige) leeromgevingen	☐	☒	☐						
▪ durft in zijn onderwijspraktijk experimenteren vanuit actuele vernieuwingstendensen.	☐	☒	☐						
Inspelen op actuele maatschappelijke ontwikkelingen									
▪ kan actuele thema's kritisch bekijken en selecteren.		☒	☒					x	Ik probeer in mijn lessen actualiteit te betrekken en probeer zo ook leerlingen aan te sporen op actualiteit kritisch te bekijken.
▪ kan de dagelijkse actualiteit in zijn lessen integreren.		☒	☒					x	
Zinvol en systematisch reflecteren in functie van professionele groei									
▪ Be vraagt zichzelf kritisch op systematische wijze in een reflectie. Komt van hieruit tot nieuwe inzichten, actiepunten en kritische vragen voor zichzelf.	☐	☒	☐					x	Reflecteren is niet mijn sterkste punt, maar ik probeer ook hier zeker mijn best bij te doen. Zeker na de laatste stage heb ik echt wel vanuit dieper gelegen factoren proberen te reflecteren.
▪ Kan een reflectie opbouwen, vertrekkende vanuit een eigen of aangereikte casus en kan hierbij een reflectiemodel als hulpmiddel inzetten.	☐	☒	☐						
▪ Zet reflectie in als middel om het lesgeven/onderwijsrealiteit te toetsen aan de eigen onderwijsopvattingen.	☐	☒	☐						
Onderzoeksgericht werken aan onderwijsontwikkelingen									
▪ formuleert onderzoeksvragen en hypothesen m.b.t. didactische/vakinhoudelijke thema's			☒						

LERAAR ALS CULTUURPARTICIPANT									
Bewust omgaan met diversiteit en interculturaliteit									
▪ stimuleert interculturaliteit bij leerlingen en gebruikt methodieken die intercultureel leren bevorderen			☒						
Maatschappelijke thema's kritisch benaderen									
▪ kan onderwerpen duiden vanuit verschillende invalshoeken	☐	☒	☐						
▪ Stimuleert kritische zin, mondiale bewustwording en mediawijsheid	☐	☒	☐						